

Toiduohutuse nõukogu koosolek

PROTOKOLL

16. november 2023

Osalejad nõukogu liikmed: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium – Anneli Tuvike – esimees (kohapeal, asendab ka Põllumajandus- ja Toiduameti esindajat), projektijuht – Hanna Tamsalu (kohapeal, esindas ka Maaelu Teadmuskeskust Reve Lamburi asendajana), HKScan – Priit Dreimann (veebis); AS Salvest – Veljo Ipits (veebis); Eesti Levaliit – Uno Kaldmäe (veebis); Eesti Maaülikool – Kristina Marran (veebis); Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda – Meeli Lindsaar (kohapeal); Eesti Toiduainetööstuse Liit – Sirje Potisepp (kohapeal, esindas volituse alusel ja Ülo Kivinet Nordicmilk OÜ-st); Eestimaa Talupidajate Keskliit – Annemari Polikarpus (veebis); Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus – Toomas Kramarenko (veebis), Mari Reinik (veebis); Mahepõllumajanduse Koostöökoda – Krista Kanniste (Airi Vetemaa asendajana, veebis);.

Puudu nõukogude liikmetest esindaja Salvest AS (Veljo Ipits), Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolist (Edgar Lepman).

Osalenud programmi elluviijad ja kutsutud: Anna Marie Reimann (Maaelu Teadmuskeskus, veebis), Marge Mänd (Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda veebis).

Koosolek on otsustusvõimeline: kohal või esindatud 12 liiget 14-st.

Päevakord:

1. Teadmussiirde programmi 2023. aastal ellu viidud tegevused
2. 2023. aasta tegevuste muudatuste otsustamine
3. 2024. aasta tegevuste ettepanekute ülevaatamine
4. 2024. aasta tegevuskava kinnitamine

Tegemist ÜhendPIP teise etapi ehk riigihange nr 257107 „Teadmussiirde pikaajaline programm põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas“ aastakava kinnitamiseks vajaliku istungiga. Projekti teave on leitav veebis: <https://www.pikk.ee/valdkonnad/teadmussiirde-pikaajalised-programmid/uhendpip/>

1. Teadmussiirde programmi 2023. aastal ellu viidud tegevused

ÜhendPIP-2 ehk uue programmi raamleping allkirjastati 21/22. veebruar 2023. aastal, hankeleping 30. mail 2023. Kogu programmi eelarve on 1 700 000 eurot. Kokku on viis kogu (juhtkogu ja nõukogu), osadel kogudel mitmed teemad (nt juhtkogul – horisontaalsed teemad,

Teadussiirde programm põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas

digipöörde soodustamine, ühistegevus; maaviiljeluse nõukogul – taimekasvatuse ja aiandus), teised on omaette (nagu loomakasvatuse, toiduohutuse ja maamajanduse nõukogu) ning ÜPP abinõude tellimuse annab PRIA koos Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga ise.

Ülevaade ÜhendPIP-2 raames 2023. aastal ellu viidud tegevustest esitas projektijuht Hanna Tamsalu (vaata slaidid).

Toiduohutuse teemalisi tegevusi on toimunud nii varasema hanke nn ÜhendPIP-1 kui ka ÜhendPIP-2 horisontaalse valdkonna raames. Enamik kavandatud tegevusi on toimunud, novembris-detsembris korraldatakse veel 2 koolitust ja 1 konverents ning avaldatakse teabematerjale ja videoloenguid. Osad teabematerjalid ei saanud lektoritest või kooskõlastamise keerukusest tulenevalt valmis ning seetõttu tuleks tühistada või tõsta järgmisesse aastasse (aruteluks punktis 2).

Valdavalt on toimunud 2023. a jooksul hübriid- või veebitegevused. Ürituste vastu on olnud huvi suur. Näitena võib tuua, et toiduohutuse üritustel osalejate arv on küündinud samasse suurusjärku loomakasvatuse valdkonnas üritustel osalejate arvuga, ehkki loomakasvatuse valdkonnas on aasta jooksul korraldatud üritusi rohkem.

Esitatud materjal protokollis Lisas 1 (slaidid)

2. 2023. aasta tegevuste muudatuste otsustamine

Teabematerjalid „Hea hügieenitava toidu ümberjagamisel ja annetamisel“, „Nõuded alkoholi väikekättele“ aastal 2023. a kahjuks valmis ei saa. Mõlemad materjalid on tellitud eelkõige REMi poolt. „Nõuded alkoholi väikekättele“ tõstaks järgmisesse aastasse (eelarve 8000€), kuid teine jääb tegemata mh vajaduste muutumise tõttu.

Esitatud muudatusettepanekuid hääletati järgmiselt: poolt 12, vastu 0, erapooletu 0 (kokku 14 häält toiduohutuse nõukogus).

Otsus: kinnitada tellimuse vähendamine järgmiselt:

- 1.1 tühistada teabematerjali „Hea hügieenitava toidu ümberjagamisel ja annetamisel“ tellimus 2023. aastast;
- 1.2 tühistada teabematerjali „Nõuded alkoholi väikekättele“ tellimus 2023. aastast.

3. 2024. aasta tegevuste ettepanekute ülevaatamine

Esitatud ettepanekud protokollis Lisas 1 (slaidid) ja Lisas 2 (tabel)

2024. aasta tegevusplaani on esitatud ettepanekuid rohkem kui eelarvet valdkonnas projekti lõpuni järgi on. Tegevuste sihtrühm peab olema võimalikult lai ning tuleks vähendada teemade korduvust.

Infopäevad

- Infopäev „Arukas külaturism - toitlustuse korraldamise võimalused“ esitatud Maaelu Teadmuskeskuse ettepanekul kontaktsena. Eelarve kokkuhoiu mõttes korraldada veebis koostöös Talumeireide Liidu sarnase ettepanekuga.
- Infopäev „Toidu, toiduohutuse või toitumise alaste uuringute tulemused“ sisaldab uuringuid laiemalt (mitte ainult PTA) ning peaks olema välislektoriga. Sellisena on ta väga kallis ning sisu ühildades konverentsiga jõutaks rohkemate osalisteni.
- Infopäev „Toiduohutuse juhtimissüsteemid (ISO, BRC, FSSC, IFS)“ veebis – üks üldine ja konkreetne infopäev on igati asjakohane.
- Infopäev „Suitsutatud toodete valmistamine“. Kontaktsena korraldamine on kindlasti vajalik, kuna pidevalt on probleem suitsutatud toodetes PAH-ide maksimaalse lubatud piirmäära ületamisega, seega peaks sisaldama kindlasti ka praktilist osa.
- Infopäev veebis „Toiduhügieen hulgilaos ja kauba jälgitavus“: kauba vedu on problemaatiline, vajab rohkem järelvalvet. Infopäeval tuleks kindlasti käsitleda lisaks hulgiladustamisele ka kaubavedu. PTA aitaks vajaliku sihtrühma välja otsida. Kindlasti on üritusel vaja ka venekeelset tõlget.
- Infopäev „Toidualane teave algajatele“ ja „Toidualane teave edasijõudnutele“ peaks olema kindlasti lahus.
- Infopäev „Toidupettuse ennetamise toidukäitlemisettevõttes“ ei ole kuigi praktiline, annab pigem teadmise, et meil on järelvalveorganid, kes teevad suurepäraselt tööd toidupettuste tõkestamiseks. Kui huvi on suur, siis on võimalik teostada ka tasuline infopäev. Teema võtta 2025.a päevakorda, kuna infopäev alles 2023.a novembris toimub.
- „ESG toidutootjale ja -tööstusele“, „Kliima- ja keskkonnanõuded toidutootjatele-töötajatele“ tõsta kokku üheks infopäevaks, nt „Ressursisäästlik toidutootmine“.

Priit Dreimann lahkus koosolekult ootamatute töökohustuste tõttu, volitas Sirje Potisepa.

Koolitused

- Koolituse „Toidujääkide tootmisjääkide väärindamine“ vastu on huvi vähene, aga allergeeniohje osalejate arvu täitumisega pole probleeme kunagi veel tekkinud. Väärindamise teema on tulevikus seotud Euroopa Liidu seadusandlusega. Suure tõenäosusega on võimalik toidujääkide väärindamise teemal koolituste korraldamine tänu teiste projektide rahastusele.
- Juhtimissüsteemide koolitused veebis (tuleks teha mingi valik, kõiki juhtimissüsteemide koolitusi korralda ei ole võimalik). Hügieenikoolitused (toiduhügieen ja -ohutus) eelarve säästmiseks vaid ühel korral. Patogeenid (4 erinevat koolituste ettepanekut): Toidupatogeenide ülekandeteede teemasse integreerida lihatoodete hügieeni ja ohutus.
- „Tapale suunatavate loomade ja lindude puhtus“ – selleteemaline infomaterjal tuleb aasta lõpus välja, hetkel on kooskõlastamisel. Viia infopäevaks, kus saab infomaterjali infopäeval tutvustada
- „Keskastme juhi juhtimisoskuste treening“ tuleb viia tasuliseks võimaluseks

Õpiring, õppereis, ettevõtte külastus:

- Õppereis välisriiki (Itaaliasse) – väga kallis, osalejate arv on ainult 10 inimest.

Elektroonsed väljaanded

- Tõlketöö „Toiduohutuse riskide maandamine“ on 2012.a materjal, ent ajakohane. Loodetavasti leiab ministerium muid vahendeid.
- „Toiduohutuse ABC käsiraamat alustavatele toidukäitlejatele“ võiks tulevikus kasvada e-koolitusmooduliks (tasuline). Esimese etapina oleks vaja see materjal kokku kirjutada, samas neli valdkonda varasemalt tehtud (piimakäitlejad, lihakäitlejad, pagaritööstus, puu- ja köögiviljad) veebipõhisena EPKK toel 2018. aastal. Kontseptsioon on juba olemas, enesekontrolli osad on valdkonniti ühesugused. Pigem vaadata üle, mida annab nendest materjalidest üle võtta ja kas olemasolevaid materjale on vaja uuendada. Teabesalves tuleks paremini välja tuua juba olemasolevad teabematerjalid. Võimalust seda infot saada on palju. Üle 20% toidukäitlejatest jätavad endast teavitamata – kas see materjalide koostamine lahendab selle probleemi? Kõik kes tegelevad toidukäitlemisega, peaksid esmalt läbima koolituse. Tellimusse jätta olemasolevate materjalide täiendamine, eraldi toiduohutuse ABC käsiraamatut ei ole vaja.
- Materjal „Molekulaarsed meetodid toidupatogeenide levikuteede tuvastamiseks ja tüvede iseloomustamiseks Listeria monocytogenes'e näitel“ – vajadus on tulnud PTA ametnikelt, Mihkel Mäesaar oleks autoriks. Pole mõeldud laiale kasutajaskonnale, pigem järelvalveasutustele, kuid molekulaarsed meetodid on väga keerulised. Kontaktloeng asjatundja poolt on igati parem lahendus kui teabematerjal. LABRIS on valmis neid loenguid läbi viima. Kala-, liha- ja taimse materjalide töötlemisel on omad lähenemised ja tuleks võtta väga spetsiifilise grupi inimesi ja rääkima juhtumipõhiselt.
- „Nõuded alkoholi väikekäitlejatele“ on aastaid soovitud kuid järjest edasi lükkunud materjal. Ääretult keeruline on leida ühine keel ministeriumi ja koostajate (ettevõtete ootuste) vahel. Kas väikekäitlejat tuleks käsitleda investeringuseaduse, aktsiisiseaduse (kes läheb aktsiisierisuse alla) või tootja vaates? Alkoholi teema on keeruline, kuna on seotud mitme institutsiooniga. Kas ministeriumid on omavahel ise võimelised kooskõlastama tekkinud ebakõlad? Materjal on vajalik endiselt, otsime veelkord võimalust kokkuleppele jõuda.
- Teabeleht „Toidu keemilised ohud“ täiendamine – tuleks täiendada saasteainete gruppidega ja oleks lihtsasti muudetav elektrooniline materjal.
- Teabeleht „Jookide kofeiinikogused ja päevased soovitatavad kogused“: METK otsib teise teostamise võimaluse või võtab TAI selle enda kanda.

Elektroonilised väljaanded

- Eelarvesse lisatud videoloengud ajakohastel teemadel.

Konverentsid

Kas teha väiksemaid konverentse (odavama formaadiga, veebis) või suuremaid ja kokkusaamisi pakkuvaid. Teisest küljest ei saa loobuda hübriidkonverentsist (kaasajal ei ole see mõeldav).

- Tasakaalustatud toitumise konverents – 30. novembril 2023 tulemas, aastal 2024 ei tellita.
- Toiduohutuskonverentside ettepanekuid kaks, korraldamisel jääb üks (EPKK).
- Pakendikonverents – ülioluline teema toidutööstustele, vajalik hübriidvariandina ja välislektorite kaasamisega.
- Toiduainetetööstuse aastakonverents – toimus arutelu, kas lisada juurde omaosalus ning aastakonverentsi salvestus.

Teadmussiirde programm põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas

4. 2024. aasta tegevuste kava kinnitamine

Ühtegi vastuväidet kava kinnitamiseks ei tekkinud. Esitatud ettepanekuid kinnitati konsensuslikult (kokku 12 häält 14-st toiduohutuse nõukogus).

Otsus: kinnitada 2024 toiduohutuse tellimus ehk tegevuste nimekiri vastavalt lisatud tabelile (lisa 2).

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanna Tamsalu

Teadmussiirde programmi projektijuht

(protokolli valmistas

Anna Marie Reimann)

(allkirjastatud digitaalselt)

Anneli Tuvike

ÜhendPIP-2 toiduohutuse nõukogu
esimees